

HERØY KOMMUNE
SAKSFRAMLEGG

Saksbehandler: Morten Sandbakken
Arkivsaksnr.: 17/460

Arkiv: S01

Helgeland Kraft -etablering av konsern (16/363)

Rådmannens innstilling:

Kommunestyret slutter seg til Rådmannsgruppens anbefaling til felles eierstrategi for Helgeland Kraft AS datert 17. februar 2017.

Saksutredning:

Bakgrunn:

Etter at selskapets forslag om omdanning av Helgeland Kraft AS til konsernmodell ikke fikk tilstrekkelig flertall våren/sommeren 2016 igangsatte rådmennene i de 14 eierkommunene i Helgeland Kraft AS et arbeid med å utrede grunnlaget for en felles eierstrategi for kommunenes eierskap i selskapet, behovet for nye vedtekter mv.

Da rådmennene igangsatte arbeidet med å utrede grunnlaget for en felles eierstrategi var det enighet om at det ville være hensiktsmessig å innhente ekstern bistand for å gjennomføre oppdraget. På denne måten ville man sikre den nødvendige nøytralitet, habilitet og samtidig bidra til å ivareta samtlige eierkommuners interesser på en likeverdig måte. Oppdraget ble tildelt advokat Ulf Larsen i Advokatfirmaet Lund & Co DA etter en gjennomgang og vurdering av flere ulike rådgivere. Ulf Larsen har lang erfaring med liknende oppdrag, og også har særskilt kompetanse på kraftselskaper.

I tråd med de temaer som skal behandles i eierstrategien; bl.a. avkastningskrav, markedsutsikter, strukturelle utfordringer, framtidig organisering, ble det også avtalt at advokat Ulf Larsen skulle innhente særskilt sakkyndig bistand gjennom THEMA Consulting Group ved partner Espen Fossum.

Det er utarbeidet en fremdriftsplan for den videre prosessen rundt arbeidet med eierstrategi som også selskapet har blitt informert om. Denne fremdriftsplanen har ligget til grunn for det oppdraget som er tildelt advokat Ulf Larsen, og arbeidet både eksternt og internt er så langt gjennomført innenfor den tidsrammen som er skissert.

Rådmannsgruppen har avholdt til sammen 7 møter i perioden 29. september 2016 – 16. februar 2017. De fleste møter har vært gjennomført som dagsmøter kun med rådmennene og engasjert rådgiver som deltakere, men det har også vært gjennomført møter med selskapets ledelse og administrasjon. Rådmannsgruppen anbefaling ble presentert for selskapets ledelse og ordførerne på et felles møte 16. februar 2017.

Rådmannsgruppens anbefaling vedlegges saken og består av:

1. Anbefaling til felles eierstrategi for Helgeland Kraft AS 16. februar 2017 («**Anbefalingen**»).
2. Vedlegg 1 til Anbefalingen «Bakgrunn – historikk» («**Vedlegg 1**»).

3. Vedlegg 2 til Anbefalingen «Sentrale utviklingstrekk i kraftmarkedet» («Vedlegg 2»).

Vedlegg 1 og Vedlegg 2 er forelagt selskapets ledelse for gjennomgang og kvalitetssikring før endelig ferdigstillelse.

Rådmannsgruppen anbefaler enkelte endringer i vedtekter og styringsmodell som følge av omorganiseringen av Helgeland Kraft AS til konsern. Hovedtrekkene i Rådmannsgruppens forslag er:

- Rådmannsgruppen slutter seg til selskapets modell for gjennomføring av kravet til selskapsmessig skille for nettvirksomheten, jf. Anbefalingen punkt 6 og Vedlegg 1 punkt 2.8
- En felles eierstrategi, herunder krav til avkastning, for alle kommunene, jf. Anbefalingen punkt 4.3
- Bedriftsforsamlingen foreslås avvirket, jf. Anbefalingen punkt 5.2 og Vedlegg 1 punkt 2.6.4
- Det foreslås nye regler om oppnevning og sammensetning av styrene i konsernet, jf. Anbefalingen punkt 5.4
- Det foreslås formelle regler for avholdelse av regelmessige eiermøter mellom eierkommunene og selskapets ledelse og styre, jf. Anbefalingen punkt 5.3
- Det foreslås vedtektsbestemmelser i datterselskapene som sikrer direkte og avgjørende innflytelse for eierkommunene på viktige beslutninger som gjelder datterselskapene, jf. Anbefalingen punkt 6
- Gjeldende stemmerettsbegrensning foreslås opphevet, jf. Anbefalingen punkt 2.3 og Vedlegg 1 punkt 2.6.2
- Gjeldende omsetningsbegrensning foreslås endret innenfor rammene av gjeldende aksjonærvtale, og aksjonærene sikres medsalgsrett ved evt. salg, jf. Anbefalingen punkt 2.2 og Vedlegg 1 punkt 2.6.3

Vurdering

Rådmannsgruppen har i samråd med de eksterne rådgivere utarbeidet en anbefaling til felles eierstrategi for eierkommunene i Helgeland Kraft AS. Ikke alle rådmennene er enige i alle anbefalingene fra Rådmannsgruppen, f.eks. spørsmålet om oppheving av stemmerettsbegrensningen, men Rådmannsgruppen har valgt å stå samlet bak anbefalingen.

Prosessen med omdanning av selskapet til aksjeselskap i 2000 avdekket at eierkommunene så ulikt på flere mer grunnleggende spørsmål, herunder stemmerettsbegrensninger, omsetningsbegrensninger osv. Det ble forutsatt at selskapet og eierkommunene skulle arbeide videre med dette etter at omdanningen til aksjeselskap var gjennomført, se f.eks. Rådssak 10/00 hvor følgende framgår i innstillingen:

«Videre utredning av neste fase med overordnede eier- og selskapsstrategiske problemstillinger, basert bl.a. på innkomne signaler fra eierkommunene herunder konserndannelse, aksjenes omsettelighet, påfølgende vedtekstilpasninger og overordnede strukturforhold tilknyttet dette, er allerede igangsatt av styret og vil bli prioritert kommende vinter (jfr. kap. 7 i Strategisk Plan for HK).»

Styret drøftet eier-/selskapsstrategier på en rekke møter før og etter Rådssak 10/00. Saken ble forelagt generalforsamlingen i selskapet 14. juni 2002 som tok følgende vurderinger fra styret til etterretning:

«Selskapsstruktur:

*Styret har vurdert evt. omdanning av HK A/S til konsern.
Styret ser pt. ikke vektige nok grunner til å starte en slik omdanningsprosess.*

Eierstruktur:

Styret vil utfra dagens situasjon og framtidsutsikter, herunder også verdimeslige, ikke tilrå HKs eiere å åpne for en nedsalgsprosess.

Vedtekter:

Styret finner ikke på nåværende tidspunkt å ville foreslå vedtektsendring med hensyn til stemmerettsbegrensning og distriktsrepresentasjon.

Blant styrets medlemmer er det ikke enighet om disse punkt.

Etter Styrets oppfatning er dette en sak som er et eieranliggende. Et initiativ til endring av vedtektene må derfor etter Styrets oppfatning klart komme til uttrykk fra eierne.»

Som følge av endringene i energiloven om krav til selskapsmessig skille for nettvirksomheten (se Vedlegg 1) må selskapet skille ut nettvirksomheten i et eget selskap. Selskapet har foreslått omorganisering til konsernmodell. Det var forutsatt at eierkommunene ved omorganisering til konsernmodell skal vurdere om vedtektsbestemmelser videreført fra den det interkommunale andelslaget som ble stiftet ved fusjonen i 1964 skulle videreføres inn i en konsernmodell.

Det er påpekt sist i 2002 av styret med tilslutning fra generalforsamlingen i selskapet at «*historie, følelsesmessig arv og politikk*» er nedfelt i flere av de gjeldende bestemmelsene.

Rådmannsgruppen har lagt nye lovkrav, endrede markedsforutsetninger og betingelser samt behov for ny styringsstruktur til grunn for sin felles anbefaling:

Rådmannsgruppens anbefalinger om ny styringsmodell er i det vesentlige forankret i - og begrunnet med - anbefalinger om god eierstyring og selskapsledelse som bl.a. er utarbeidet av K.S. Hovedformålet med de retningslinjene som er søkt innarbeidet er å skape klare linjer mellom eierstyring og selskapsledelse, med klare ansvarslinjer mellom selskapets styre og eierkommunene, samtidig som eierkommunene sikrer at styret tilføres best mulig ressurser/kompetanse til det beste for selskapets videre utvikling og overordnet styring fra styret i forhold til ledelsen i selskapet.

Det er fremhevet i ovennevnte grunnleggende prinsipper at eierstyring bør utøves av generalforsamlingen gjennom valg og disponering av selskapets resultat. Rådmannsgruppen er i forlengelsen av dette av den oppfatning at styringsmodellen bør endres ved at bedriftsforsamlingen avvikles og at styret velges direkte av generalforsamlingen. Det er viktig at Eierkommunene gjennom valg av selskapets styre sikrer riktig kompetanse for å utvikle selskapet og til å ivareta styrets tilsynsansvar. Rådmannsgruppen foreslår videre at det formaliseres at det skal avholdes regelmessige eiermøter mellom eierkommunene og selskapets styre og ledelse, dette for å sikre god dialog mellom eier og selskap og legge til rette for at eierkommunene kan følge opp sin eierstrategi.

Rådmannsgruppens anbefalinger om endringer av bestemmelsene om omsetningsbegrensninger og stemmerettsbegrensninger er basert på en grundig vurdering av de tidligere begrunnelser for begrensningene sammenholdt med juridiske selskapsmessige vurderinger fra de engasjerte rådgivere om begrensningene bør videreføres.

Denne rådmannen stiller seg i sin helhet bak rådmannsgruppens anbefaling til felles eierstrategi for Helgeland Kraft AS. Hele denne saken er for så vidt kompleks og omfattende. Jeg vil trekke fram de forhold jeg mener er av størst betydning:

- De prinsipper og ordninger som følger av de nåværende styringsdokumentene er i all hovedsak uendret siden stiftelsen av Helgeland Kraftlag AL i 1964. Den gangen var hovedfokus å dekke etterspørselen etter elektrisk kraft over hele området. Den politiske styringen med utviklingen var sentral. I dag er bransjen sterkt regulert gjennom lovverket (energiloven, rammer for nettvirksomhet m.m.). De selskapsmessige rammer (bl.a. aksjeloven) er betydelig utviklet, bl.a. i den forstand at den ivaretar de ulike interessentene på en bedre måte enn tidligere. Det gjelder både eierne, styret, daglig leder og ansatte. Helgeland Kraft har en ganske annen samfunnsmessig rolle i dag enn det hadde fram til tusenårsskiftet.
- Måten å styre og å lede selskaper har også endret seg mye de siste 10 – 15 år. Prinsippet i dag er at eierne utøver sin styring over selskapet i eierorganene (i hovedsak gjennom vedtak i generalforsamling). En aktiv eierdialog i eiermøter (mellom eierne og selskapets ledelse) styrker eierstyringen. En meget vesentlig eieroppgave er å velge det styret som på best mulig måte kan lede selskapet. Styrets medlemmer skal ivareta selskapets samlede interesser. Et styremedlem skal ikke ivareta en eier eller eiergrupperings særinteresse. Disse – og flere andre – anbefalinger for godt eierskap og god selskapsledelse er utarbeidet av KS. Ordningen med distriktsrepresentasjon (en eller en gruppe kommuner har ett til ett styremedlem – i dag har Herøy, Dønna og Nesna rett til ett styremedlem med varamedlem sammen) til styret strider etter rådmannens oppfatning mot prinsippene om eierstyring og god selskapsledelse.
- Dagens stemmerettsbegrensning bør oppheves. I vedtektene er det fastsatt at ingen kan stemme for mer enn 15,4 % av den samlede aksjekapital. Begrensningen er historisk betinget (se pkt. 2.6.2 i vedlegg 1). Det er kun Rana og Vefsn kommuner som har mer enn 15,4 % av aksjene. Bestemmelsen har også begrenset betydning. Gjeldende vedtekter har en særskilt bestemmelse (§ 12) «Endringer i disse vedtektene kan skje ved vedtak i generalforsamlingen med 2/3 flertall så vel av de avgitte stemmer som av aksjekapitalen som er representert på generalforsamlingen». Dette følger av aksjeloven § 5-18. I tillegg har aksjeloven andre bestemmelser (§ 5-3) som begrenser betydningen av stemmerettsbegrensningen.
- Dagens vedtekter fastsetter en omsetningsbegrensning ved at bare nåværende eierkommuner kan være eiere i selskapet. Dette er kanskje det mest politiske spørsmålet i hele saken. Dagens aksjonæravtale har en detaljert bestemmelse om aksjeoverdragelse som bl.a. omfatter varslingsplikt til styret og øvrige aksjonærer, forkjøpsrett til øvrige aksjonærer, at styret sikrer at selskapets konsesjonsrettslige stilling ikke blir endret og at selskapet sikres status som offentlig eid selskap. Dette siste er vesentlig i forhold til konsesjonslovgivningen (2/3 av aksjene må være i offentlig eie). I tillegg foreslår rådmannsgruppen at det fastsettes en medsalgsrett for øvrige aksjonærer. Dette innebærer at hvis en aksjonær ønsker å overdra aksjer så har hver av de andre aksjonærer som ønsker å selge sine aksjer rett til å selge aksjer til samme pris.
Jeg vil også anføre at det ikke kan være til det beste for selskapet å ha aksjonærer som egentlig ikke ønsker å opprettholde dagens eierposisjon. Sterk intern uenighet om vesentlige eieranliggende vil over tid svekke selskapet.
Med disse prinsippene vil jeg anbefale at dagens omsetningsbegrensning endres.

For øvrige forslag vises til Anbefalingen og Vedlegg 1 og Vedlegg 2.

Poenget med å legge saken fram for politisk behandling i alle eierkommunene på dette tidspunkt er å avklare hvilke forslag det er tilstrekkelig flertall for.

Selskapets overordnede milepælsplan er slik:

- 23.2.2017. Styrebeslutning om å restarte konsernetableringsprosessen for å nå i mål til 1.1.2018
- 30.3.2017. Styrebeslutning med prinsippvedtak og anbefaling til eierne om konsernetablering
- Primo april. Utsending underlag for kommunal behandling.
- 4.5.2017. Bedriftsforsamling-/generalforsamlingbehandling. Innledende orientering og avklaring
- April-juni. Kommunestyrebehandling
- 31.8.2017. Styrevedtak
- Ultimo september 2017. Behandling i bedriftsforsamling og vedtak i generalforsamling
- 1.1.2018. Formell overgang til konsern.

Vedlegg:

Anbefaling til felles eierstrategi for Helgeland Kraft AS. Rådmannsgruppens forslag. 17. februar 2017.

Vedlegg 1 Bakgrunn og historikk

Vedlegg 2 Sentrale utviklingstrekk